

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทย ทางด้านอินโดจีนฝรั่งเศส คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา นครจำปาศักดิ์ พิบูลสงคราม และพระตะบอง และทางด้านแหลมมลายู คือ รัฐกลันตัน ตรังกานุ ไทรบุรี และปัลลิส ซึ่งตกไปเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสและอังกฤษ ตามลำดับซึ่งดินแดนเหล่านี้ได้คืนมาอยู่ใต้อธิปไตยของไทย ในระยะอันสั้นระยะหนึ่ง และในที่สุดก็ต้องยกมอบให้ฝรั่งเศส และอังกฤษไปอีกนั้น ช่วยให้เราได้ทราบถึงข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับดินแดนเหล่านั้นมากมายหลายประการ ได้ทราบถึงนโยบายการแสวงหาเมืองขึ้นและพฤติกรรมอันน่าเศร้าสลดของประเทศมหาอำนาจชาติตะวันตกบางประเทศ ซึ่งถือกันว่าเป็นประเทศที่วิสัยตลอดจนความรู้สึกของประชาชนในดินแดนต่าง ๆ เหล่านั้น

นโยบายของอังกฤษและฝรั่งเศสในสมัยนั้น ได้ปรากฏออกมาโดยพฤติกรรมอย่างชัดแจ้งว่ามีนโยบายแสวงหาเมืองขึ้นเพื่อสร้างจักรวรรดิของตนให้ยิ่งใหญ่และพยายามกอบโกยเอาผลประโยชน์ จากดินแดนที่ตกเป็นเมืองขึ้นของตนไปเลี้ยงเมืองแม่ อังกฤษสามารถล่าเมืองขึ้นได้มากมายจนถึงกับกล่าวกันว่า "อาณาจักรของอังกฤษพระอาทิตย์ไม่ตก" หมายความว่า อังกฤษมีเมืองขึ้นอยู่ใต้อำนาจของอังกฤษทั่วทุกมุมโลก ธงชาติของอังกฤษจะพบแสงอาทิตย์อยู่เสมอ ฝรั่งเศสก็ไม่ค่อยไปกว่าอังกฤษ เมืองขึ้นของฝรั่งเศสก็มากมายเท่า ๆ กัน

การแสวงหาเมืองขึ้นของอังกฤษและฝรั่งเศส แม้จะมีนโยบายเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังแตกต่างกันในวิธีการและพฤติกรรมอย่างมาก การล่าเมืองขึ้นของอังกฤษเป็นไปด้วยวิธีการอันชาญฉลาด สุขุม รอบคอบแบบน้ำนิ่ง ๆ ไหลลึก อังกฤษอาศัยการรุกรานในแบบบริษัทการค้า การเจรจา การเช่า และสนธิสัญญาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคุกคามทางอ้อม ซึ่งให้ผลดีแก่อังกฤษเสมอมา โดยที่อังกฤษมิต้องใช้กำลังหรือวิธีการอันรุนแรงแต่ประการใด ปกติกับฝรั่งเศสซึ่งนิยมวิธีการรุนแรงขู่เข็ญ ข่มเหงหาเหตุและแย่งชิงยึดครองเอาคือ ๆ โดยกำลังทหารที่เหนือกว่าในลักษณะอันธพาล ถืออำนาจบาทใหญ่ ดำเนินการตามอำเภอใจไม่คำนึงว่าสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร เพียงแต่ขอให้ได้ก็แล้วกัน ไม่ว่าจะเป็นดินแดนหรือคาบบริบทที่ฝรั่งเศสยกขึ้นอ้างแต่ผู้เดียว เมื่อเปรียบเทียบวิธีการล่าเมืองขึ้นของทั้งสองประเทศแล้ว อาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของสุภาพบุรุษและผู้กว้างขวางที่เดียว

การสูญเสียดินแดนของเราให้แก่อังกฤษ และฝรั่งเศสในสมัยนั้น เราอาจพิจารณาได้ 2 แห่ง แง่คิดในทางที่ดี และแง่คิดในทางที่เสีย เรื่องการสูญเสียดินแดนนั้น ถ้าพูดถึงผลกันแล้ว ก็ย่อมเป็นผลเสียสำหรับไทยทั้งสิ้น

ถ้าจะมองกันในแง่คิดทางที่เสียแล้ว ความรู้สึกก็จะมีแต่ความโทรมน้ใจที่ถูกประเทศใหญ่ข่มเหงรังแกอย่างไรความเป็นธรรม เราต้องสูญเสียดินแดนไป เกือบครึ่งประเทศ ในสมัยนั้น รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนพลเมืองและทรัพย์สินในดินแดนเหล่านั้น อีกมากมาย ในบางกรณีนอกจากจะเสียดินแดนแล้วเรายังเสียค่าปรับใหม่เป็นเงินจำนวนมาก สุดแล้วแต่ประเทศใหญ่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าจะกำหนดและเรียกร้องเอา เราต้องจำใจยอมยกดินแดน และเสียค่าปรับใหม่ด้วยความเศร้าสลดใจ นับแต่องค์พระประมุขของชาติ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการและไพร่ฟ้าประชาชนต่างรู้สึกโศรกเศร้ารำพันจิตใจ

ถ้าหากจะมองกันในแง่คิดในทางดี ก็ด้วยดินแดนบางส่วนเหล่านี้ที่ไทยเราได้ตั้งใจเสียสละยกให้แก่ชาติมหาอำนาจ เพื่อบำบัดความละโมภ เป็นครั้งคราวนั่นเอง ช่วยให้เราได้อยู่ออกเป็นเอกราชมาตราบนานเท่าทุกวันนี้ พร้อมทั้งได้รับความเห็นอกเห็นใจจากนานาประเทศว่า เราเป็นผู้ไม่สันติ แม้แต่ดินแดนก็ยังเสียสละ และสามารถขจัดอำนาจกงสุลให้หมดสิ้นไปได้ สารสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่วยให้อังกฤษและฝรั่งเศสหมดข้ออ้างที่จะยกขึ้นมาเป็นมูลเหตุ เรียกร้องหรือเป็นชนวนวิวาทที่จะเข้ายึดเอาดินแดนส่วนใหญ่ของไทย หรืออย่างน้อยก็เกิดความระอวยต่อกัน ระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส ที่จึงจะเชือดเนื้อดินแดนของไทยในขณะนั้น ไทยจึงตกเป็นรัฐกึ่งชนระหว่างดินแดน อันเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ และฝรั่งเศสตลอดมา จนกระทั่งดินแดนเหล่านั้นหลุดพ้นและได้รับเอกราชในที่สุด

การที่บรรพบุรุษของเราได้ดำเนินวิเทโศบายอ่อนหนักเป็นเบา เสียสละส่วนน้อยเพื่อถนอมส่วนใหญ่ รู้จักประมาณคน เข้าใจสถานการณ์ของโลกอย่างถ่องแท้ในขณะนั้น นับว่าเป็นผู้เล็งกาลไกลอย่างประเสริฐ ประกอบด้วยไทยเรามีคุณลักษณะที่เด่นประจำชาติ อยู่อย่างหนึ่ง มาแต่โบราณกาลที่รู้จักแพ้รู้จักชนะ รู้จักรักษาตัวรอดเมื่อรู้ตัวว่าไม่สามารถจะต่อต้านศัตรูได้ ก็พยายามหลบหลีกเพื่อรักษาเผ่าพันธุ์และเอกราชไว้ หากเห็นว่าสามารถสู้ได้ก็จะสู้จนวาระสุดท้ายไม่ยอมสยบให้ศัตรู

มุขมนตรีผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบาย ให้ประเทศรอดพ้นจากภัยแห่งลัทธิจักรวรรดินิยมล่าเมืองขึ้นจนบรรลุผลสำเร็จ สามารถดำรงรักษาเอกราชและความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศชาติในสมัยนั้นก็คือ องค์พระประมุขของชาติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติ คือ พระองค์ต้อนรับการเข้ามาของมหาประเทศตะวันตก โดยทรงศึกษาภาษาอังกฤษ ภาษาลาติน และวิทยาศาสตร์ของตะวันตก เพื่อประโยชน์ในการเจรจากับผู้แทนจากมหาประเทศนั้น ๆ ไว้ด้วยพระองค์เอง ทรงโปรดให้หาครูสอนภาษาอังกฤษมาสอนพระโอรสและพระธิดา ตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทย และภาษาอังกฤษขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เปลี่ยนวิธีการทหารแบบเก่าให้ฝึกอย่างแบบยุโรปเป็นทหารรักษาพระองค์ เลิกประเพณีหมอบกราบใช้วิธียืนเฝ้าตามธรรมเนียมต่างประเทศ ช่วยให้ประเทศไทยเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ไม่เป็นที่เหยียดหยามแก่ชาติต่างประเทศ

สำหรับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงดำเนินนโยบายตามแนวทางของพระราชบิดา คือพยายามรักษาเอกราชและป้องกันรักษาดินแดนไทยไว้ให้มากที่สุด เพราะเอกราชของชาติเป็นสิ่งที่มีความค่ากว่าเงิน และมากกว่าการเสียดินแดนซึ่งช่วยแม่น้ำโขง (ร.ศ.112) การเสียอาณาเขตหลวงพระบาง การเสียมณฑลบูรพา (เสียมราฐ พระตะบอง ศรีโสภณ) ให้แก่ฝรั่งเศสหรือการเสียมณฑลลาวพูน ให้แก่อังกฤษในปี พ.ศ. 2452 (ค.ศ.1909) พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทันสมัยทรงไหวตัวทันกับประเทศที่เจริญทั้งหลาย มีพระราชอัธยาศัยละมุนละไม มีพระสติปัญญาสุขุมคัมภีร์ภาพ พระองค์เป็นมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ มีน้ำพระทัยกล้าหาญและเด็ดเดี่ยว กอปรด้วยพระปรีชาสามารถและพระวิริยะอุตสาหะอันแรงกล้า จนราษฎรพากันถวายพระสมัญญานามว่า "สมเด็จพระปิยะมหาราช" พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นที่รักใคร่ของปวงชนนั่นเอง

ดินแดนที่เสียไปทั้งทางค่านอินโดจีนฝรั่งเศสและค่านมลายูนั่น คงถือว่าเป็นดินแดนที่ช่วยผดุงให้ชาติไทยรอดพ้นจากการที่จะตกเป็นเมืองขึ้นถึงสองครั้งสองคราว คือ

ในสมัยที่อังกฤษและฝรั่งเศสกำลังแสวงหาอาณานิคมระหว่างปี พุทธศักราช 2406 ถึงปีพุทธศักราช 2452 ระยะเวลาหนึ่งตามเหตุที่ไถ่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนอีกสมัยหนึ่งนั้นเป็นระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างปีพุทธศักราช 2488 รัฐบาลไทยในสมัยนั้นได้มอบอินโดจีนแดนที่ได้มาทั้งหมดกลับไปให้อังกฤษและฝรั่งเศสดั้งเดิม โดยยึดถือสถานภาพก่อนสงครามอินโดจีนฝรั่งเศสและสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งนี้ เพราะในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ประเทศไทยได้ร่วมมือกับญี่ปุ่น ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร คือ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้สงครามถูกยึดครอง ไทยก็ยอมจะต้องอยู่ในสภาพเช่นเดียวกับญี่ปุ่น แต่โดยเหตุที่มีคนไทยกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วย และไม่ยอมรับนับถือนโยบายที่ไทยร่วมมือกับญี่ปุ่นจึงตั้งตนเป็นเสรีไทย ดำเนินการภายนอกประเทศ

ช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตรตลอดเวลา ครั้นสงครามโลกสงบลง คณะเสรีไทยได้เข้าจัดตั้ง
รัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ ภัยเหตุนี้ชาติไทยจึงได้รับความเห็นอกเห็นใจจากฝ่ายสัมพันธมิตร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา แต่กระนั้นสหรัฐอเมริกาที่ยืนยันและปรารถนาจะเห็นสถาน
ภาพดินแดนของไทยเป็นดังเช่นก่อนสงครามอินโดจีน และสงครามโลกครั้งที่ 2 ฉะนั้น ภัย
ความรอบคอบของรัฐบาลในสมัยนั้น จึงได้ตกลงใจยินยอมคืนดินแดนที่ได้คืนมาเหล่านั้นให้แก่
อังกฤษและฝรั่งเศสไป เพื่อแสดงเจตนาอันบริสุทธิ์ที่ว่าไทยนั้นเป็นประเทศที่รักสันติประการหนึ่ง
และอีกประการหนึ่ง เพื่อบรรเทาความเกรี้ยวกราดการเรียกร้องสิทธิของอังกฤษและฝรั่งเศส
ในฐานะมหาอำนาจผู้ชนะสงคราม

ทั้งนี้ เพราะไทยเรตกอยู่ในฐานะลำบากจะเรียกว่าเป็นฝ่ายแพ้สงครามก็ไม่
ใช่ จะเรียกว่าเป็นฝ่ายชนะสงครามก็ไม่เชิง จึงต้องพยายามทุกวิถีทางจนสุดความสามารถ
เอาอกเอาใจชาติใหญ่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ไทยเราสามารถดำรงความเป็นเอกราช
อยู่รอดตลอดมาด้วยความภาคภูมิใจ

ส่วนการปกครองดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทย ทางแหลมมลายู คือ
รัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และปลิส นั้น ปรากฏว่าในหลักการจัดการดำเนินการและสาย
การบังคับบัญชาในการปกครองนั้นดำเนินไปในรูปการปกครองแบบรัฐบาลทหาร ซึ่งปกครอง
เขตยึดครอง แต่ละรัฐมีข้าหลวงทหารประจำรัฐพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและตำรวจ
เป็นผู้ช่วยดำเนินการปกครองโดยขึ้นตรงต่อ "ข้าหลวงใหญ่ทหาร" ผู้มีอำนาจหน้าที่ควบคุม
กำกับดูแลการปกครองรวมทั้ง 4 รัฐ ข้าหลวงใหญ่ทหารขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการกองพล 6 และ
แม่ทัพสนามตามลำดับถึงผู้บัญชาการทหารสูงสุด แต่ภายหลังได้เปลี่ยนแปลงให้ข้าหลวงใหญ่
ขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดเลยทีเดียว ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยรวดเร็ว การ
จัดรูปและสายการบังคับบัญชา การปกครองดินแดน 4 รัฐบาลย์ ที่ได้รับมอบจากผู้บังคับบัญชานั้น
เป็นแบบฉบับที่ถูกต้อง ในการปกครองเขตยึดครองในค่านโยบาย การปกครองก็ได้มีการ
กำหนดหลักการให้ราษฎรในดินแดน 4 รัฐ นั้น ได้รับการปฏิบัติด้วยความเป็นธรรม ห้ามมิให้
เจ้าหน้าที่ทหารและพลเรือน ก่อความเดือดร้อนแก่ราษฎรในดินแดนนั้นเป็นอันขาด ไม่ว่าจะ
โดยทางตรงหรือทางอ้อม แต่ในชั้นปฏิบัติการภายในแต่ละรัฐนั้นเป็นที่น่าเสียดาย ที่ไทยเรา
ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติเลย คงใช้เจ้าหน้าที่พื้นเมืองปฏิบัติกันไปเช่นเดิม การเข้าถึง
ประชาชนก็ดี การบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ ก็ดี เจ้าหน้าที่ปกครองไม่สามารถดำเนินการได้
เพราะเหตุที่เราไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอประการหนึ่ง สถานการณ์รบที่ไม่แน่นอนนั้นบีบ
บังคับจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการปกครอง ในเขตยึดครองเหล่านั้นได้อย่าง

เต็มทีอีกประการหนึ่ง ส่วนสาเหตุอันเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งในการปกครองเขตปกครองซึ่งเรา
ไม่อาจจะโต้แย้งได้ก็คือ ความไม่เข้าใจกันในภาษาพูดระหว่างเจ้าหน้าที่ปกครองและราษฎรใน
เขตนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งในการปกครอง พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ หลักการ
และประ.บ.การณ์ในการปกครองเขตปกครองในรูปแบบรัฐบาลทหารอีกด้วย

หากพิจารณากันโดยทั่วไปแล้ว ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการที่ไทยเราได้เข้าไป
ปกครองดินแดน 4 รัฐบาลย์ ครั้งนั้น มีช่วงระยะเวลาอันสั้น เรายังไม่มีโอกาสจะปฏิบัติการ
ใด ๆ ได้เต็มที่และมีอุปสรรคในด้านภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างขัด
ขวางอยู่ ผลที่ได้จากการปกครองนั้นน่าจะประเมินผลได้ว่า "มีน้อย" แต่ในด้านผลเสียนั้นน่าจะ
ประเมินผลได้ว่า "ยังมี" ทั้งนี้ เพราะไทยเรา ยังมีได้ดำเนินการในด้านการปกครอง
โดยสมบูรณ์แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การปกครองดินแดน 4 รัฐบาลย์ ที่ผ่าน
มานั้นช่วยให้เราได้ทราบว่าการปกครองดินแดนที่ประชาชนพลเมืองใช้ภาษามลายูเป็นภาษา
ท้องถิ่น นับถือศาสนาอิสลามและมีขนบธรรมเนียมแตกต่างอย่างมากมายกับชาวไทยโดยทั่วไปนั้น
เป็นปัญหาที่ยาก เมื่อพิจารณาไปถึงปัญหา 4 จังหวัดภาคใต้ของไทย คือ ยะลา นราธิวาส สตูล
ปัตตานี ด้วยแล้ว ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านปกครองควรจะได้วางแนวทางหรือนโยบายระยะ
ยาวแก้ไขปัญหานั้นเสียให้หมดสิ้นไป ก่อนที่จะเกิดความวุ่นวายกลายเป็นปัญหาชนส่วนน้อยและ
ปัญหาแบ่งแยกดินแดน

สำหรับการปกครองดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทยทางด้านอินโดจีน
ฝรั่งเศส คือ จังหวัดพระตะบอง จังหวัดพิบูลสงคราม จังหวัดนครจำปาศักดิ์ และจังหวัดลานช้าง
นั้น การปกครองได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ในระยะการปกครองของฝ่ายทหาร ตั้งแต่เริ่ม
เข้ายึดดินแดนคืน จนกระทั่งประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดการปกครองดินแดนที่ประเทศไทยได้คืน
จากฝรั่งเศส พุทธศักราช 2484 (ค.ศ.1941) ช่วงระยะเวลาอันนี้ประมาณ 6 เดือน ซึ่งอำนาจ
การปกครองอยู่กับผู้บัญชาการทหารสูงสุด โดยมีหน่วยตำรวจสนามเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
นโยบายการปกครองดินแดนที่ได้คืนมาในระยะนี้ มุ่งที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขและคลายความ
หวาดกลัว ความตระหนกตกใจจากสงครามและก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่และ
ประชาชน ส่วนระยะการปกครองดินแดนที่ได้คืนมาจากฝรั่งเศสของฝ่ายพลเรือนนั้น เริ่มตั้งแต่
ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดการปกครองดินแดนที่ประเทศไทยได้คืนจากฝรั่งเศส พุทธศักราช
2484 (ค.ศ.1941) เป็นต้นไป มีหวังระยะเวลาอยู่ 1 ปี ซึ่งเป็นลักษณะการปกครองพิเศษ
เฉพาะดินแดนที่ได้คืนมา ไม่เหมือนกับดินแดนทั่วไปในประเทศไทย เนื่องด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วย
การใช้กฎหมายบังคับในเขตท้องที่บางแห่งในดินแดนที่ประเทศไทยได้คืนจากประเทศฝรั่งเศส
พ.ศ.2484 (ค.ศ.1941) ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีพิจารณาว่า ถ้าบทบัญญัติบทหนึ่งบทใด หรือทั้ง

หมดของกฎหมายเรื่องใด ไม่สมควรใช้บังคับในท้องที่ใด ในดินแดนที่ได้คืนมากให้มีอำนาจกำหนด โดยกฤษฎีกานายกรัฐมนตรีได้

การปกครองดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทยทางตํานี้ ได้ยึดวิธีการปกครอง ตามปกติเป็นแนวทางปฏิบัติ ในด้านการจัดเขตการปกครอง การจัดอัตราเจ้าหน้าที่และนโยบาย กำนันบ้างก็ทุกข์บ้างรุ่งสุขแก่ราษฎรทั่วไป การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตํานนั้นนับว่าเป็นผลสำเร็จ อย่างดียิ่ง ไม่มีอุปสรรคแต่อย่างใดในด้านการบริหาร ขนบธรรมเนียมประเพณี และการเข้าถึงประชาชน ทั้งนี้ เพราะประชาชนพลเมืองมีขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาอย่างเดียวกัน และประการสำคัญ ที่สุด คือ ประชาชนในดินแดนนั้นได้รับความ เป็นไทหลุดพ้นจากการปกครองของฝรั่งเศส และการ จัดการปกครองของฝ่ายทหารก็มีระยะเวลาสั้น ๆ จึงไม่เกิดปัญหาใด ๆ เมื่อพ้นระยะเวลา ๑ ปี ที่ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายบังคับในเขตท้องที่บางแห่งในดินแดนที่ประเทศไทยได้คืน จากประเทศฝรั่งเศส พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) แล้ว ดินแดนที่ได้คืนจากฝรั่งเศสเหล่านี้ก็ได้รับการ ปฏิบัติเช่นเดียวกับดินแดนในราชอาณาจักรไทยทั่วไป

ขอเสนอแนะ

เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายในการปกครองดินแดนที่เคยอยู่ภายใต้ตอชี่ปไตโยของไทย หรือดินแดนที่ถูกยึดครองนั้น ย่อมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหลักการปกครองโดยทั่วไป เข้ารับทราบลักษณะภูมิประเทศ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ในภาวะสงครามนั้นเจ้าหน้าที่ปกครองอาจประสบภาพต่าง ๆ อันอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ ฉะนั้น โดยหลักการแล้ว ชั้นแรกที่สุดเจ้าหน้าที่ปกครองอาจต้องพิจารณาถึงสภาพในเขตยึดครอง โดยทั่วไปซึ่งแบ่งออกเป็นในหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ 3 ประการด้วยกันคือ สภาพทางการเมือง สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคม หลังจากนั้นจึงค่อยพิจารณาถึงข้อควรปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในงานด้านการปกครองต่อไป

สภาพทางการเมือง การพิจารณาการสภาพทางการเมืองของดินแดนนั้น จะต้องพิจารณาในด้านการปกครองของฝ่ายบ้านเมืองซึ่งปกครองอยู่ก่อนหน้าว่า ได้รับความสำเร็จหรือล้มเหลวประการใด ความรู้สึกของประชาชนในท้องที่ต่อผู้ปกครองเดิม เป็นอย่างไร ข้าราชการผู้รับผิดชอบงานแต่เดิมนั้นหลบหนี หรือออกจากตำแหน่งหน้าที่ไปมากน้อยเท่าใด ถ้าหากยังคงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบความไว้วางใจหรือไม่ นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยพิจารณาขวัญของประชาชนว่าได้แตกตื่นสับสนอลหม่าน เกิดการจลาจล การปล้นสะดมภักดิ์พยัสลินและการแย่งชิงตลอดจนมีความยุ่งยากประการต่าง ๆ ของราษฎรในดินแดนนั้นหรือไม่ หน่วยรักษาการณ์ความสงบและความปลอดภัยประจำท้องถิ่นเดิมอาจสลายตัว และไม่มีผู้ใดรับผิดชอบงานค่านนี้โดยตรง ปัญหาเหล่านี้ผู้รับผิดชอบในการปกครองจะต้องรีบเร่งดำเนินการแก้ไขและควบคุมสถานการณ์โดยด่วน

สภาพทางเศรษฐกิจ การพิจารณาสภาพทางเศรษฐกิจของเขตแดนนั้น จะต้องพิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจเดิมว่าเป็นอย่างไร อยู่ในสภาพและสถานการณ์เช่นไร ก่อนที่ฝ่ายเราจะเข้าปลดปล่อยดินแดนเหล่านั้น หรือก่อนที่ข้าศึกจะร่นถอยออกไป ข้าศึกได้ทำลายระบบทางเศรษฐกิจหรือไม่ เพราะข้าศึกอาจจะมึนโยบายการทำลายให้สิ้นอย่าให้เหลือสิ่งใดไว้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่จะเข้ายึดครอง กิจกรรมด้านอุตสาหกรรมอาจหยุดชะงักลง หรือลดปริมาณการผลิตลงโดยสาเหตุเนื่องมาจากโรงงานถูกทำลาย หรือขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับผลิตป้อนโรงงาน การขนส่งก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากยานพาหนะเชื้อเพลิงและอุปกรณ์ขาดแคลนหรือถนนหนทางสะพานชำรุด เสียหายจากภัยสงคราม อีกประการหนึ่งที่ต้องพิจารณา คือ ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนพลเรือนในดินแดนนั้นอยู่ในสภาพเช่นไร ซึ่งโดยทั่วไปมักจะขาดแคลนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย ยารักษาโรค และส่วนมากจะกลายเป็นบุคคลว่างงาน สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ปกครองผู้รับผิดชอบจะต้องพิจารณาแก้ไขโดยรีบด่วน

สภาพทางสังคม การพิจารณาสภาพทางสังคมของเขตแดนนั้นเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ภายหลังจากการสู้รบ ภาวะของสังคมที่ถูกยึดครองยอมจะสับสนวนววายขาดระเบียบวินัย และต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ฉะนั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ องค์การสวัสดิการของรัฐหรือมูลนิธิของเอกชน ซึ่งให้สวัสดิการแก่ประชาชนได้รับความกระทบกระเทือนเสียหายมากน้อยเพียงไร และยังมีความสามารถที่จะให้สวัสดิการแก่ประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่ ประชาชนพลเมืองที่ได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากการสู้รบก็ตาม หรือจากเหตุอื่นใดก็ตาม อาจไม่ได้รับการดูแลรักษาพยาบาลเท่าที่ควร หรืออาจจะไม่ได้รับการรักษาพยาบาลเลยก็อาจเป็นได้ ชาวศพอาจยังไม่ได้รับการเก็บหรือจัดการตามประเพณีอันสมควร สิ่งอุปการะทางการแพทย์ ตลอดจนนายแพทย์และพยาบาลอาจขาดแคลน ขาดขวัญและสุขภาพอนามัยของประชาชน อาจสูญเสียไปหมดสิ้น สิ่งอำนวยความสะดวกนานาประการ เช่น ไฟฟ้า ประปา ยานพาหนะ ถนนหนทาง และการติดต่อสื่อสารอาจถูกทำลายลง หรือเหลืออยู่บ้างแต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ ประชาชนพลเมืองในดินแดนนั้นเป็นคนในท้องถิ่นนั้นเอง หรือมีบุคคลพลัดถิ่นตกค้างอยู่ หากเป็นบุคคลพลัดถิ่นก็สมควรที่จะได้เตรียมการจัดการส่งกลับถิ่นเดิมเสีย บุคคลเหล่านี้ถ้าจะปล่อยให้อยู่ในสังคมนั้นต่อไปก็คงจะไม่ก่อให้เกิดผลดีแต่ประการใด และจะเป็นภาระยุ่งยากแก่การปกครอง และการเศรษฐกิจอีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงข้อบกพร่องของสังคมแล้ว ก็จะต้องหันมาพิจารณาถึงปัญหาที่จะพึงพิทักษ์ให้คืนสู่สภาพปกติด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสำรวจผู้มีความรู้ความสามารถซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นนั้น เช่น นายแพทย์ นายช่างวิศวกร และผู้ชำนาญการในด้านอื่น ๆ ที่สามารถจะเข้าช่วยเหลือแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ตั้งกล่าวข้างต้นว่ามีหรือไม่ และเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาก็ได้เพียงใด

หลังจากพิจารณาสภาพทั่วไปของดินแดนเหล่านั้นแล้ว เจ้าหน้าที่ปกครองก็จะต้องหันมาพิจารณาถึงรายละเอียดของงานปกครองซึ่งมีอยู่มากมายหลายประการ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับงานสาธารณูปโภค สวัสดิการ การควบคุมการผลิตทางอุตสาหกรรม และสถิติกรมการจำแนกแจกจ่าย และการขายสินค้า การธนาคาร และการเงินซึ่งงานของเจ้าหน้าที่ปกครองนั้นพอจะแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ ได้ 4 ประการ คือ

1. งานด้านการปกครอง
2. งานด้านการเศรษฐกิจ
3. งานด้านสาธารณูปโภค
4. งานด้านกิจการพิจารณา

ซึ่งจะไ้พิจารณาถึงรายละเอียดของงานในหน้าที่ปกครอง ต่อไป

1. งานด้านการปกครอง หมายถึงงานกำหนดนโยบายปกครอง การจัดการดำเนินงานการตรวจตราและการแก้ไขวิธีการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะได้แยกกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป คือ

ก. การปกครอง หมายถึงการบริหารงานด้านต่าง ๆ การพัฒนาและ
การปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งควรจะได้พิจารณาถึงเรื่องต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้ เช่น

- (1) สำนักรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบสายการบังคับบัญชาและอิทธิพล
ด้านต่าง ๆ อันอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน
- (2) ตรวจสอบประสิทธิภาพของหน่วยปกครองเดิมที่มีอยู่ ตลอดจน
ศึกษาผลงานของเจ้าหน้าที่ปกครอง ลูกจ้างและผู้นำชุมชนต่าง ๆ
รวมถึงการพิจารณาโยกย้ายบุคคลซึ่งเป็นปฏิบัติต่อฝ่ายเราและ
แสวงหาบุคคลที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่งแทน
- (3) สร้างความสัมพันธ์กับประชาชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือและ
การสนับสนุน

ข. กฎหมาย หมายถึงงานที่เกี่ยวกับกฎหมายในเขตพื้นที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่
ด้านกฎหมายจะต้องปฏิบัติกร เช่น

- (1) วางแผนและออกคำสั่งชี้แจงให้สอดคล้องกับนโยบายการ
ปกครอง
- (2) กำหนดการตีความกฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญาในท้องถิ่น
ให้กระจ่างและถูกต้อง
- (3) ศึกษาระบบการศาล ขอบเขตอำนาจศาลพลเรือน และระเบียบ
การของศาลรวมทั้งกฎหมายอาญาและสิทธิของจำเลย
- (4) สั่งปิดและเปิดศาลท้องถิ่นขึ้นใหม่ ตลอดจนทำการกำหนดขอบเขต
อำนาจ และประเภทของคดีที่จะนำมาพิจารณาในศาลนั้นให้
สอดคล้องกับสถานการณ์
- (5) กำกับดูแลกระบวนการพิจารณาทางแพ่งและอาญาของศาล
ท้องถิ่น
- (6) จัดตั้งสถานที่ร้องทุกข์ของราษฎร

ค. การรักษาความปลอดภัย หน้าที่นี้นับว่าเป็นหลักสำคัญยิ่งในการปกครอง
ดินแดนที่ได้คืนมา นอกจากจะรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยแล้ว ยังจะต้อง
ประสานแผนป้องกันภัยพลเรือนกับแผนทางทหารให้สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันพื้นที่ซึ่งมีข้อควร
พิจารณา ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบลักษณะกฎหมายที่ใช้ควบคุมความประพฤติที่ได้ใช้กันมา
แต่เดิมในท้องถิ่น

- (2) ศึกษาลักษณะนิสัยใจคอของประชากร เกี่ยวกับความมีระเบียบและการเคารพเชื่อฟังกฎหมาย
- (3) ประสานงานกับฝ่ายต่อต้านการชาวกรรรม ป้องกันและสืบสวนการจารกรรม การก่อวินาศกรรม การแทรกซึมบ่อนทำลาย ตลอดจนการช่วยเหลือกองโจรของประชาชนในท้องถิ่น
- (4) ฟื้นฟู กำกับดูแลและเสริมสร้างความมั่นคงในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางพลเรือน เช่น จัดให้มีสัญญาณระวังภัย การพรางไฟ หน่วยดับเพลิง และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (5) เตรียมแผน ระเบียบปฏิบัติและข้อเสนอในการฟื้นฟูความสงบเรียบร้อยและความคุมประชาชนพลเมืองให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยและซื่อสัตย์
- (6) ตรวจสอบพฤติกรรมของลูกจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

ง. การสาธารณสุข ในดินแดนนั้น ฝ่ายปกครองจะต้องให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ คนชรา เด็กและหญิงมีครรภ์ ให้ปลอดภัยจากอันตรายซึ่งมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) พิจารณาการ จัดและหน้าที่ของหน่วยสาธารณสุขและสุขาภิบาล ที่มีอยู่แต่เดิมในดินแดน นั้น
- (2) วางแผนเสนอแนะฟื้นฟูและสร้างโรงพยาบาล ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการรักษาพยาบาลโรคติดต่อแก่ประชาชนในท้องถิ่น
- (3) จัดการป้องกันควบคุมรักษาพยาบาลโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น มาเลเรีย อหิวาตกโรค ไช้ทรพิษ ฯลฯ
- (4) วางมาตรการควบคุมความสะอาดของอาหาร น้ำ และการจำกัดสิ่งปฏิกูลทั้งหลาย
- (5) กำกับดูแลเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน ตลอดจนการแต่งตั้ง และถอดถอนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

จ. การประชาสัมพันธ์ เป็นหน้าที่ให้การสงเคราะห์อันจำเป็นแก่เด็กและคนชรา และกำกับดูแลองค์การกุศลหรือองค์การสงเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชนก็ตาม ซึ่งมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) พิจารณาสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนตลอดจนการประมาณความต้องการในด้านการประชาสงเคราะห์
- (2) กำกับดูแลการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการประชาสงเคราะห์ และระเบียบข้อบังคับขององค์การกุศลของรัฐและเอกชน
- (3) วางแผนขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยเหนือ

ฉ. การคลัง งานด้านนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยเหลือภาระของหน่วยปกครองได้มาก มีข้อที่จะต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) พิจารณาระบบภาษี และที่มาของรายได้ ตลอดจนการใช้จ่ายและประมาณจำนวนเงินทุนหมุนเวียนสาธารณะของเงินตรา
- (2) เสนอแนะในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินและควบคุมการแลกเปลี่ยน ทั้งตั้งข้อจำกัดการนำเงินตราเข้าและออกนอกเขต
- (3) กำหนดระบบภาษีใหม่ หรือแก้ไขให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการปกครอง
- (4) กำกับดูแลการธนาคาร การขอเครดิตและการให้เครดิต
- (5) เสนอแนะให้การคุ้มครองสถาบันการเงินและหลักฐานการเงินของรัฐ และเอกชน

ช. การศึกษา เป็นหน้าที่ที่ฝ่ายปกครองจะต้องเข้าควบคุม กำกับดูแลให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครอง ซึ่งมีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาสังปิดหรือเปิดโรงเรียน หลักสูตร ระเบียบการศึกษา การคัดเลือกเจ้าหน้าที่บริหาร ครู อาจารย์ และตำราเรียน เพื่อสอดคล้องกับนโยบายของชาติ
- (2) พิจารณาและดำเนินการ ในการใช้อาคารเรียนเพื่อประโยชน์ทางทหารโดยทั่วไป ห้ามมิให้ทหารใช้อาคารเรียนเป็นที่พัก เว้นแต่จำเป็นเมื่อหาสถานที่อื่นไม่ได้
- (3) กำกับดูแลการบริหารโรงเรียน การตรวจสอบโรงเรียนตามระเบียบที่วางไว้

ซ. แรงงาน เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมองค์การกรรมกร และควบคุมองค์การของรัฐบาลที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกรรมกร นอกจากนั้นยังทำหน้าที่สนองความต้องการด้านแรงงานกรรมกรให้แก่ทางทหารอีกด้วย ซึ่งมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

- (1) ศึกษาพิจารณากฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกรรมกร

- (2) สํารวจจํานวนกรรมกร ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกรกับกรรมกร ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกรกับนายจ้างรวมทั้งศึกษาพิจารณาองค์การกรรมกร ที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น
- (3) จัดลำดับความเร่งด่วนในการใช้แรงงานกรรมกร เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ
- (4) กำหนดการเกี่ยวกับการใช้แรงงาน เช่น การควบคุมอัตราค่าจ้างแรงงาน และชั่วโมงปฏิบัติงาน การปฏิบัติต่อกรรมกร รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ

2. งานด้านการเศรษฐกิจ การเศรษฐกิจเป็นสิ่งสนับสนุนอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การปกครองประสบผลสำเร็จตามนโยบาย การเศรษฐกิจจะบรรลุผลอย่างใดนั้นย่อมต้องอาศัยการวางแผน และการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้พิจารณาในแง่ต่าง ๆ ต่อไป

ก. การเศรษฐกิจ หมายถึงงานเศรษฐกิจทั่ว ๆ ไปซึ่งมีข้อควรพิจารณา คือ

- (1) วางแผนพัฒนาบำรุงรักษา พื้นฟู และวางรากฐานทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- (2) พิจารณาหาแหล่ง ชนิดและช่องทางที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) รวบรวมสถิติการค้าภายในประเทศและการค้าต่างประเทศ พร้อมทั้งบริการข่าวสารและคำแนะนำแก่ธุรกิจท้องถิ่นและสถาบันเกี่ยวกับการค้า
- (4) วางข้อจำกัดการส่งสินค้าเข้าและส่งออก

ข. การอุตสาหกรรม หมายถึงงานด้านการค้าและอุตสาหกรรมในท้องถิ่นซึ่งมีข้อควรพิจารณา คือ

- (1) สํารวจวงการค้า และความสามารถทางกิจการอุตสาหกรรมในท้องถิ่น
- (2) พิจารณาวิธีการผลิตและการจำแนกแจกจ่ายไปสู่ตลาด
- (3) พิจารณาความต้องการในด้านการจัดจรรจง วัตถุดิบ และสิ่งอุปกรณ การผลิตจากท้องถิ่นอื่น
- (4) พิจารณาหาทางพัฒนาและใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์อย่างมากที่สุด
- (5) กํากับดูแลการค้าและอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

ค. อาหารและการเกษตร หมายถึงการเร่งผลิตอาหารให้เพียงพอแก่ความต้องการในท้องถิ่น ซึ่งมีข้อควรพิจารณา คือ

- (1) สำนักรวบรวมผลิตผลทางเกษตร วิธีการทำไร่นา การบำรุง รักษาพื้นดิน และกรรมวิธีการประกอบอาหาร
- (2) สำนักรวบรวมความต้องการผลิตผลทางเกษตรว่า บริเวณใดเหลือและบริเวณใดขาดแคลนเป็นจำนวนเท่าใด
- (3) พิจารณาจัดหาอาหาร พืชพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร สำหรับประชาชน
- (4) เร่งเร้าให้ประชาชนในท้องถิ่นกลับเข้าทำไร่นาตามปกติ
- (5) ควรละเว้นการเกณฑ์แรงงานชาวนาในฤดูหว่านและฤดูเก็บเกี่ยว

ง. การควบคุมทรัพย์สิน หมายถึงการคุ้มครองทรัพย์สินในดินแดนนั้นเพื่อรักษาสมบัติและทรัพย์สิน ซึ่งข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) สำนักรวบรวมทรัพย์สินที่จะต้องอารักขาและแบ่งแยกประเภท
- (2) วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการอารักขาและจัดการกับทรัพย์สินเหล่านั้น
- (3) พิจารณาทำรายการทรัพย์สินที่อยู่ในความควบคุมตามนโยบาย
ก. ทรัพย์สินของชนชาติศัตรู
ข. ทรัพย์สินของชนชาติสัมพันธมิตรซึ่งจำต้องควบคุมไว้ชั่วคราว
ค. ทรัพย์สินของเอกชนที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครอง

จ. การช่วยเหลือประชาชน เป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของฝ่ายปกครองที่จะต้องคอยดูแลให้ความช่วยเหลือราษฎรในด้านสิ่งอุปโภค บริโภค เวชภัณฑ์และบริการอื่น ๆ ที่ขาดแคลน งานด้านนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งและเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การปกครองบรรลุผลสมความมุ่งหมาย ซึ่งจะต้องพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) สำนักรวบรวมฐานะการครองชีพ สุขภาพอนามัย และปัญหาการขาดแคลนสิ่งอุปโภค บริโภคในท้องถิ่น
- (2) เสนอแนะหนทางที่จะได้มาซึ่งสิ่งอุปโภค บริโภค เพื่อบำบัดความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
- (3) พิจารณาถึงสำนักงานควบคุมการจัดหา และการแจกจ่ายปัจจัยการครองชีพ
- (4) จัดทำและเก็บรักษามันทีกหลักฐานเกี่ยวกับปัจจัยในการครองชีพ

ฉ. การควบคุมราคาและการปันส่วน หมายถึงมาตรการควบคุมราคาสินค้า การปันส่วนซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้า และการค้าตลาดมืด อันเป็นเรื่องเดือดร้อนแก่ประชาชน และจะยังผลให้การปกครองต้องล้มเหลว ซึ่งมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ตรวจสอบมาตรการการควบคุมราคาสินค้า และการปันส่วนตามที่กำหนดว่า ได้รับการปฏิบัติถูกต้องหรือไม่
- (2) วางระเบียบการควบคุม และการแบ่งมอบปัจจัยในการครองชีพ เพื่อป้องกันสินค้าเข้าสู่ตลาดมืด
- (3) วางมาตรการป้องกันการส่งปัจจัยที่จะเป็นและขาดแคลนออกนอกเขตแดน
- (4) พิจารณาจ่ายเงินทดแทนต่อบรรดาสิ่งของเครื่องใช้ที่ได้เกณฑ์เอามาจากประชาชนโดยราคาที่สมควร
- (5) พิจารณาวางมาตรการ และปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบการควบคุมค่าเช่า การแบ่งที่พักอาศัย

3. งานด้านสาธารณูปโภค เป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการปกครอง งานนี้อาจแบ่งออกเป็นสาขาใหญ่ ๆ ได้ 3 สาขาด้วยกัน และแต่ละสาขามีส่วนเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด

ก. การสาธารณูปโภค หมายถึงการกำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งปฏิญกุล ตลอดจนการฟื้นฟูบ้านเมืองให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งมีข้อพิจารณา คือ

- (1) สำรวจความต้องการของประชาชนในดินแดนที่ปกครอง
- (2) สำรวจหน่วยงาน และความสามารถที่จะบริการประชาชน
- (3) พิจารณาความต้องการของหน่วยสาธารณูปโภค ในด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องอาหฺลย น้ำมัน เชื้อเพลิง และล้อเลื่อน แรงงาน และการช่วยเหลือทางด้านเทคนิค
- (4) การเรียกเกณฑ์วัสดุและปัจจัยจากราษฎรเพื่อใช้ในด้านการสาธารณูปโภค ควรหลีกเลี่ยงให้มากที่สุด เว้นแต่จำเป็น
- (5) กำกับดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกและวางมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่กิจการประปา และพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

ข. การติดต่อสื่อสาร หมายถึงการกำกับดูแลบริการด้านไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพทน์ แก่ประชาชนพลเรือน ซึ่งไม่เกี่ยวกับกิจการทางทหาร และมีข้อควรพิจารณาดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาสถานที่ตั้ง วิธีการ และเทคนิคของการดำเนินการติดต่อสื่อสารที่มีอยู่ในท้องถิ่น
- (2) พิจารณาความต้องการด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ทางอิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งจัดหา
- (3) ศึกษาถึงความต้องการเจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค
- (4) การเรียกเกณฑ์สิ่งอุปกรณ์ เพื่อฟื้นฟูสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสาร ควรปฏิบัติเมื่อจำเป็นจริง ๆ
- (5) ควบคุม กำกับดูแลหรือปฏิบัติการตามนโยบายที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการสื่อสาร
- (6) เสนอแนะมาตรการป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่สิ่งอำนวยความสะดวกทางการสื่อสารที่สำคัญ ๆ

ค. การขนส่ง หมายถึงหน้าที่ในการกำกับดูแลบรรดาสื่ออำนวยความสะดวกด้านการขนส่งทั้งหลาย เช่น ทางรถไฟ ทางหลวง แม่น้ำ ลำคลอง ระบบการขนส่งสาธารณะนี้สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องควบคุมโดยใกล้ชิดยิ่งกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

- (1) สำนวจการจัดเส้นทางและสมรรถภาพของระบบการขนส่งของยานทุกชนิด
- (2) พิจารณาความต้องการของระบบการขนส่งในด้านกรรมกรเทคนิค นายช่าง และความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เช่น เครื่องอาหุสัย และเชื้อเพลิง เป็นต้น
- (3) ดำเนินการแบ่งแยกงานขนส่งระหว่างทหารกับพลเรือน
- (4) เตรียมการพิทักษ์รักษาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งทั้งหลาย และสถานีขนส่ง
- (5) กำกับดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายของฝ่ายพลเรือน

4. งานด้านกิจการพิเศษ งานในด้านนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนพลเรือน ในด้านสิทธิส่วนบุคคล วัฒนธรรม การศึกษา การดูแลสุขภาพ การคุ้มครองป้องกันและควบคุม ซึ่งเราจะได้พิจารณาทางด้านกิจการพิเศษนี้เป็นเรื่อง ๆ ไป

ก. การกระจายข่าวสาร หมายถึงการกระจายข่าวของฝ่ายปกครอง ไปสู่ประชากรให้ทราบถึงนโยบายการปกครอง ผลงานและข่าวสารทางราชการด้วยสื่อสารมวลชน หรือวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถจะกระทำได้ หากมีความจำเป็นอาจจะต้องใช้หน่วยสงครามจิตวิทยาเข้าสมทบกับหน่วยปกครอง เพื่อทำงานด้านนี้โดยสะดวกซึ่งมีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

- (1) สํารวจตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือสื่อสารมวลชนที่มีอยู่ ทั้งสิ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายเรา
- (2) การเตรียมการ การแจกจ่ายและการกระจายข่าวสาร ทางสถานีวิทยุและวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม
- (3) เสนอแนะระเบียบปฏิบัติ เพื่อกำกับดูแลสื่อกระจายข่าวสาร ตลอดจนการตรวจข่าวสื่อสารที่นำออกเผยแพร่
- (4) ตรวจสอบความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายข่าวสาร เป็นพิเศษ
- (5) วางมาตรการรักษาความปลอดภัยทางวัตถุ ต่อสำนักงาน สื่อมวลชนทั้งหลาย

ข. ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพและบุคคลพลัดถิ่น หมายถึงการควบคุม การดูแล ความเป็นอยู่ การส่งกลับหรือการกำหนดเขตสำหรับบุคคลผู้ลี้ภัย ผู้อพยพและบุคคลพลัดถิ่น เพื่อมิให้เป็นภาระยุ่งยากแก่การปกครอง ซึ่งมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) สํารวจและพิจารณาถึง จำนวน ภาษา วัฒนธรรมนิยม เส้นทางเคลื่อนที่ไปสู่เขตกำหนดและท่าที่ของผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ และบุคคลพลัดถิ่นเหล่านั้น
- (2) สํารวจความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยในการครองชีพในพื้นที่ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะเข้าพักอาศัย
- (3) เตรียมแผนควบคุม และส่งเคราะห์ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพบุคคลพลัดถิ่น ในการเคลื่อนย้าย ที่พักอาศัย การเลี้ยงดูและการรักษาพยาบาล ความสมควร

- (4) การกำหนดเขต การสร้าง และการบริหารค่าย ผู้ลี้ภัย
ผู้ถูกควบคุมตลอดจนการจัดหาแจกจ่ายอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือ
ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพบุคคลพลัดถิ่น และผู้ถูกควบคุม

ค. ศิลปะ อนุสาวรีย์และเอกสารสำคัญ หมายถึงการแสวงหาหนทาง
ชำระศรัทธาและวางมาตรการป้องกันสมบัติทางวัฒนธรรม ตามข้อตกลงระหว่างชาติ
เช่น ศาสนสถาน อนุสาวรีย์ โบราณวัตถุ และวัตถุทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ พิพิธภัณฑ
วิทยา ศาสตร์ ตลอดจนการเก็บรักษาเอกสารสำคัญและเอกสารทางวัฒนธรรม ซึ่งมี
ค่าทางการข่าวกรอง การศาสนา และปรัชญา ซึ่งมีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) สืบรวจตรวจสอบ และเตรียมการทำบัญชีรายชื่อศิลปะวัตถุ
และอนุสาวรีย์ว่ามีอะไรบ้าง อยู่ที่ไหน และอยู่ในความ
ครอบครองของใคร (บุคคลหรือองค์การ)
- (2) ทำบัญชีเก็บเอกสารสำคัญ พิพิธภัณฑศิลปะ ตลอดจนการแสดง
ที่ตั้งและผู้นับถือขอบุคคลสิ่งเหล่านั้น
- (3) ทำบัญชีศาสนสถาน และสถานที่เคารพสักการะบูชาที่สำคัญ ๆ
พร้อมทั้งแจ้งที่ตั้งด้วย
- (4) เตรียมประกาศ คำสั่ง และให้คำชี้แจงเกี่ยวกับการระวัง
รักษาป้องกันวิจิตรศิลปะ อนุสาวรีย์ โบราณวัตถุ และเอกสาร
สำคัญ ๆ
- (5) พิจารณาข้อกำหนดใช้ศาสนสถาน ฝ่ายปกครองไม่ควรเอา
ศาสนสถานไปใช้ในกิจการอย่างอื่น เว้นแต่จำเป็นจริง ๆ
หรือยามฉุกเฉินต้องใช้เป็นสถานพยาบาล เป็นต้น
- (6) วางมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่วนบุคคลในการสักการะบูชา
และเคารพนับถือศาสนา ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมตามความ
เชื่อถือโดยไม่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย
- (7) เสนอแนะการส่งมอบทรัพย์สินคืนให้แก่เจ้าของผู้มีสิทธิ
อันชอบธรรม เมื่อหมดความจำเป็น

ข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวมาแต่ต้น เป็นข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ และเหมาะที่จะใช้กับการยึดครองหรือปกครองดินแดนขนาดใหญ่ อันสืบเนื่องมาจากสงครามระหว่างชาติต่อชาติ หรือกลุ่มชาติต่อกลุ่มชาติ การปกครองในรูปแบบนี้สำหรับประเทศไทยเราคงจะไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้ใช้มากนัก ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเราเป็นประเทศที่รักสงบ ไม่มีนโยบายรุกรานหรือต้องการผืนแผ่นดินของชาติใด

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะเหล่านี้ก็มิใช่จะเปล่าประโยชน์เสียทีเดียว หากเราจะพิจารณาสถานการณ์ในประเทศรอบบ้าน และภายในประเทศของเราให้ถ่องแท้ การต่อสู้ระหว่างกลุ่มชนได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงการต่อสู้ระหว่างชนชาติหนึ่ง หรือประเทศหนึ่งต่อชนชาติอีกชาติหนึ่ง หรือประเทศหนึ่งต่อชนชาติอีกชาติหนึ่ง หรืออีกประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นการต่อสู้ระหว่างแนวความคิดในค่านิยมลัทธิการปกครองระหว่างแนวความคิดแบบเสรีประชาธิปไตย และแนวความคิดแบบคอมมิวนิสต์ การต่อสู้นี้ได้เริ่มขึ้นนับแต่ คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) ประมาจารย์แห่งลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เขียนแถลงการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communist Manifesto) ขึ้นในปี ค.ศ. 1848 หลายประเทศที่เคยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ได้กลายเป็นคอมมิวนิสต์ โดยการต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งการต่อสู้นี้ได้อาศัยวิธีการแทรกซึมบ่อนทำลาย โฆษณาชวนเชื่อ และในที่สุดก็ใช้กำลัง เข้าคุกคามแย่งยึดพื้นที่โดยกำลังกองโจร

จากหลักยุทธศาสตร์แนวใหม่ ของคอมมิวนิสต์จีนแดง ได้กำหนดไว้ว่า "ให้รุกรานชนบทไปสู่เมือง" ทั้งนี้หมายถึงการปฏิบัติการจากหมู่บ้านไปสู่ตำบล อำเภอ จังหวัด และในที่สุดก็จะสามารถยึดครองได้ทั้งประเทศ โดยการปฏิบัติที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคม เช่นนี้ความสำเร็จจักจะเป็นของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ที่จะยึดพื้นที่ที่ละเล็กละน้อยจากดินแดนที่ห่างไกล จาหน้าที่เข้าสู่ตัวเมือง

หลักยุทธศาสตร์ดังกล่าวและวิธีการปฏิบัติการกองโจร ได้เริ่มขึ้นแล้วทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในปลายปี พ.ศ. 2508 ภายหลังที่เจินยี รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของจีนคอมมิวนิสต์ ได้ประกาศที่จะก่อตั้งกองโจรขึ้นในประเทศไทยในปีนั้น

การปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยนั้นได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น หากจะพิจารณาสถานการณ์อย่างยุติธรรมแล้ว เราจะต้องยอมรับความจริงว่าหมู่บ้านบางแห่งที่ห่างไกลนั้นได้ถูกอิทธิพลของผู้ก่อการร้ายครอบงำไว้ และบางแห่งผู้ก่อการร้าย

สามารถเข้าหมู่บ้านได้ทั้งเวลากลางคืนและกลางวัน พื้นที่เหล่านี้สถานีวิทยุบัติกึ่ง
โฆษณาว่าเป็นดินแดนที่ได้รับการปลดปล่อยจากจักรพรรดินิยมอเมริกาและสวาก

ในการต่อสู้ระหว่างแนวความคิดทางลัทธินี้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ได้โฆษณา
ชวนเชื่อว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เท่านั้นที่จะเป็นพาหนะนำไปสู่วิถีชีวิตที่มีการอยู่ดีกินดี ด้วยเหตุ
นี้ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยจะต้องแสดงให้ประชาชนเห็นว่า ในค่ายเสรีประชาธิปไตย
สามารถให้ได้มากกว่ามีเสรีภาพมากกว่า และประการสุดท้ายคือ ความมั่นคงในครอบครัว
และความปลอดภัย

จากหลักการแห่งข้อเสนอแนะฝ่ายป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์ อาจนำเอาข้อใดข้อหนึ่งที่เหมาะสมควรมาใช้และปรับให้เข้ากับสถานการณ์
ในท้องถิ่นก็จะก่อประโยชน์บ้างไม่มากนักเลย เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด
ที่ถูกฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ยึดครองหรือปลดปล่อยซึ่งแล้วแต่กรณี เมื่อฝ่ายรัฐบาล
สามารถเข้าแย่งยึดครองมาได้ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ปกครองก็อาจจะนำวิธีการดังกล่าวข้างต้น
บางข้อมาใช้ก็จะทำได้ เพื่อเป็นการพัฒนาและฟื้นฟู หังทางวัตถุและจิตใจในหมู่บ้าน
หรือตำบลต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้ได้น้ำใจประชาชนและสร้างความศรัทธาของประชาชน
ให้มั่นต่อระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อให้เอกราชอธิปไตยของ
ประเทศไทยได้มั่นคงวัฒนาถาวรสืบไป.